

นิตยสารกฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ์

นายศรีชัย พรหมสุรินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-705-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016238

i 1030615%

LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE SUBROGATION

Mister Sarun Promsurin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-705-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ

โดย

นายศรัณย์ พรหมสุรินทร์

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมุกข์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วัชรารักษ์)

คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย

.....
(ศาสตราจารย์ บัญญัติ สุชีวะ)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมุกข์)

.....
(อาจารย์วิฑูรย์ คังทองจิตต์)

.....
(อาจารย์ อัครวิทย์ สุมางค์)

.....
(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมที่เรียงกันเป็นแถว

ศรัณย์ พรหมสุรินทร์ : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ (LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE SUBROGATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. จุฑา กุลบุษย์, 230 หน้า.

ISBN 974-577-705-6

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบหลักเกณฑ์การรับช่วงสิทธิว่ามีอยู่อย่างไร ควรถือหลักอย่างไร และมีปัญหาอย่างไรบ้าง

ผลการวิจัยพบว่า การรับช่วงสิทธิ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การรับช่วงสิทธิอันเนื่องมาจากการใช้คำสั่งใหม่ทดแทนตัวทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนึ่ง และการรับช่วงสิทธิอันเนื่องมาจากการใช้หนี้แทนลูกหนี้บางอย่างหนึ่ง สำหรับการรับช่วงสิทธิในกรณีหลังนั้น มีทฤษฎีหรือวัตถุประสงค์ เพื่อคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้เช่าใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ ดังนั้น ผู้รับช่วงสิทธิจึงได้สิทธิของเจ้าหนี้ไปเท่าที่ตนต้องเสียไปให้แก่เจ้าหนี้เท่านั้น จะเรียกมากกว่านั้นไม่ได้ ส่วนการรับช่วงสิทธิในกรณีแรก มีลักษณะพิเศษคือ มีทฤษฎี หรือวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองฝ่ายเจ้าหนี้เป็นสำคัญ โดยการรับช่วงสิทธิเป็นเพียงเครื่องจูงใจลูกหนี้ให้รับใช้หนี้แก่เจ้าหนี้เท่านั้น และหนี้ที่ใช่ไปกับหนี้ที่ไ้รับช่วงมานั้นเป็นหนี้คนละสายแยกกัน ต่างจากการรับช่วงสิทธิในกรณีหลังที่มีหนี้เพียงสายเดียว ดังนั้น ผู้รับช่วงสิทธิจะได้สิทธิของเจ้าหนี้ไปเพียงใด จึงไม่จำเป็นต้องถือหลักดังกล่าวข้างต้น แต่ถือหลักว่า หากคนใช้หนี้ของตนครบถ้วนแล้ว ก็ย่อมได้สิทธิในหนี้ อีกสายหนึ่งครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายด้วย แต่ถ้านักใช้หนี้ของตนเพียงบางส่วนก็ย่อมจะได้สิทธิในหนี้ อีกสายหนึ่งแต่เพียงบางส่วนเป็นสัดส่วนกัน ซึ่งหากหนี้ทั้งสองสายมีมูลค่าไม่เท่ากัน ผู้รับช่วงสิทธิอาจได้สิทธิที่มีมูลค่ามากกว่าหรือน้อยกว่ามูลค่าที่ตนต้องเสียไปก็ได้ ดังนั้น หลักการรับช่วงสิทธิทั้งสองกรณีจึงมีข้อหลักเดียวกัน คือที่มีผู้เช่าใช้หนี้โดยทั่วไป

ภาควิชานิติศาสตร์.....
สาขาวิชานิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา2532.....

ลายมือชื่อนิติศ*Wunt*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา*Wunt*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อ วิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SARUN PROMSURIN : LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE SUBROGATION.
THESES ADVISOR: ASST.PROF. CHUTA KULABUSAYA, 230 pp.

This study was to understand the principles and problems concerning the subrogation.

It was found that the subrogation can be divided into two categories, these are subrogation owing to compensation for a damage of the value of things which is the subject of the obligation in lien of the debtor. The important theory of the latter is for protecting the third person who perform the obligation, so the obligor will receive the obligee's right in equal to the performed debt, not more than this. But the former has a special manner, namely, it has the important objective or theory for only insisting the debtor to perform the debt, and the performed debt and the subrogated debt is not the same debt as the first one. Then the subrogated right does not depend on the value of compensation, as the principle cited above, but it depends on the new procedure, namely, if the debtor performs the full of his debt, he will receive the full of another creditor's right, but if he performs only the part of his debt, he will receive the part of creditor's right, which is proportional. So, if the values of two debts are not equal, the subrogor may receive more or less value of right than the compensation. Thus the procedure of these subrogation is not alike, as we understand.

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต *Wino*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Chuta Kulabusaya*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑา กุลมุกข์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ
และข้อคิดเห็นต่างๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
ของท่านเป็นอย่างยิ่ง และต้องขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านศาสตราจารย์ บัญญัติ สุชีวะ ท่านอาจารย์
วิฑูรย์ ตั้งตรงจิตร ท่านอาจารย์อัครวิทย์ สุมาวงศ์ และท่านศาสตราจารย์
ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่กรุณาสละเวลาว่างเป็นกรรมการสภวิทยานิพนธ์ และให้ความ
เมตตา กรุณาแก่ผู้เขียนในการสธอย่างหาที่เปรียบมิได้ และผู้เขียนต้องกราบขอ
พระคุณท่านอาจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ท่านอาจารย์ประสิทธิ์ ไชวโสภา ท่านอาจารย์
วานิช ชูติวงศ์ ที่ให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนเสมอมา และขอขอบพระคุณท่านอาจารย์
อื่น ๆ ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนทั้งทางตรงและทางอ้อม

พร้อมนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนในการ
ทำวิทยานิพนธ์ และได้สนใจติดตามถึงความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอๆ

หากวิทยานิพนธ์นี้มีส่วนที่ผิดพลาด ผู้เขียนขออภัยในความผิดพลาดทั้งหมดนี้แก่
ท่านอาจารย์ทั้งหลายที่กล่าวนามมาข้างต้น เพื่อเป็นการทดแทนพระคุณของท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของการศึกษา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	1
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย	1
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
2. การรับช่วงสิทธิโดยทั่วไป	3
ความหมายของการรับช่วงสิทธิ	3
อุทธรณ์ในการรับช่วงสิทธิ	4
ลักษณะทั่วไปของการรับช่วงสิทธิ	5
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิกับโอนสิทธิเรียกร้อง ..	6
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิกับแปลงหนี้ใหม่	7
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิกับช่วงทรัพย์	10
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิกับรับมรดก	11
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิกับสิทธิไต่เบี่ย	12
บอเกิดแห่งอำนาจในการรับช่วงสิทธิ : ผลของกฎหมายและข้อตกลง	14
ขอแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิโดยข้อตกลงกับการรับช่วงสิทธิ	
โดยผลของกฎหมาย และโอนสิทธิเรียกร้อง	15
บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิ	20

ประเภทของการรับช่วงสิทธิ	21
สถานะของขบวนการยุติธรรมในการรับช่วงสิทธิ	23
ทฤษฎีการรับช่วงสิทธิ	25
เงื่อนไขสำคัญในการรับช่วงสิทธิ	26
การสวมสิทธิของเจ้าหน้าที่	30
ผลของการรับช่วงสิทธิ	32
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการรับช่วงสิทธิ	43
อายุความในการฟ้องคดีของผู้รับช่วงสิทธิ	45
ที่มาของหลักการรับช่วงสิทธิตามกฎหมายไทย และประวัติการร่างประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยรับช่วงสิทธิ	46
3. หลักเกณฑ์และปัญหาในการรับช่วงสิทธิในกรณีที่มีการใช้ที่ดินใหม่ทดแทนตัวทรัพย์สิน	47
บทบัญญัติของกฎหมาย	47
หลักเกณฑ์การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 227	47
1. จะต้องมิให้เกิดขึ้น	47
2. หนี้ที่เกิดขึ้นจะต้องมีทรัพย์สินหรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้	48
3. ลูกหนี้ได้ใช้ที่ดินใหม่ทดแทนทรัพย์สินหรือสิทธิซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้	53
4. ความเสียหายที่เกิดขึ้น เกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอก ..	53
ทฤษฎีการรับช่วงสิทธิ	55
1. ทฤษฎีการรับช่วงสิทธิเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ได้รับการชำระหนี้เกิน ความเสียหายที่แท้จริง	55
2. ทฤษฎีใหม่ในการรับช่วงสิทธิเพราะผู้เช่าชำระหนี้มิได้เป็นบุคคลความ เสียหายโดยตรง หรือทฤษฎีที่มุ่งคุ้มครองลูกหนี้ผู้ชำระหนี้	56
3. ทฤษฎีรับช่วงสิทธิเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหน้าที่	57

ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการรับช่วงสิทธิ	65
1. ทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้จะคงเสียหายไปทั้งหมดหรือไม่	65
2. ในการชดเชยค่าสินไหมทดแทน จะคงใช้เต็มตามราคาทรัพย์สิน เท่านั้น จึงจะมีการรับช่วงสิทธิได้หรือไม่	67
3. ค่าสินไหมทดแทนที่จะคงชดเชย จะรวมถึงค่าเสียหายอื่น นอกจากราคาทรัพย์สินด้วยหรือไม่	69
4. ปัญหาการรับช่วงสิทธิในกรณีที่มีการใช้ราคาทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุแห่งหนี้	70
5. ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่จะได้รับช่วงสิทธิ	78
6. ปัญหาเกี่ยวกับบุคคลที่จะถูกรับช่วงสิทธิ	79
7. ปัญหาเกี่ยวกับหนี้ที่มีการใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ไป	79
8. ปัญหาเกี่ยวกับผลของการรับช่วงสิทธิ	79
8.1 ปัญหาเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิโดยเต็มจำนวน	80
8.1.1 เรียกให้ใช้ราคาทรัพย์สินที่เสียหายไป	80
8.1.2 เรียกดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สิน	80
8.1.3 ค่าเสียหายอย่างอื่น	83
8.1.4 กรรมสิทธิในทรัพย์สินที่โคกล้มกินมา	83
8.1.5 ค่าฤชาธรรมเนียมในการฟ้องคดี	86
8.2 ปัญหาในการรับช่วงสิทธิบางส่วน	92
ปัญหาเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิในกรณีต่างๆ	94
1. กรณีที่หนี้ในมูลสัญญาอยู่กับหนี้ละเมิด	95
2. กรณีที่หนี้ในมูลสัญญาฝากทรัพย์สินกับหนี้ละเมิด	97
3. กรณีที่หนี้ในมูลสัญญารับขนกับหนี้ละเมิด	97
4. กรณีที่หนี้ในมูลสัญญาเช่าทรัพย์สินกับหนี้ละเมิด	105
5. กรณีที่หนี้ในมูลละเมิดกับละเมิด ละเมิดกับลาภมิควรได้ ฯลฯ ..	110
6. กรณีที่หนี้ตามมูลกฎหมายกับหนี้ละเมิด	116
7. ปัญหาเกี่ยวกับการรับช่วงสิทธิในสัญญาประกันวินาศภัย	120

	๒
	หน้า
4. การรับช่วงสิทธิในกรณีที่มีการใช้หนี้แทนผู้อื่น	131
ความเบื้องต้น	131
ที่มาของหลักการรับช่วงสิทธิ	131
พฤติกรรมการรับช่วงสิทธิ	131
การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 229	131
1. การรับช่วงสิทธิในกรณีที่บุคคลซึ่งเป็นเจ้าหนี้เอง และมาใช้หนี้ให้แกเจ้าหนี้อีกคนหนึ่ง ผู้มีสิทธิจะได้รับการใช้หนี้ก่อนตน เพราะเขามีบริวารสิทธิหรือมีสิทธิจำนอง จำนำ	132
1.1 ที่มาและเหตุผลของการรับช่วงสิทธิ	132
1.2 ตัวอย่างการรับช่วงสิทธิ	132
1.3 หลักเกณฑ์และปัญหาในการรับช่วงสิทธิ	133
2. บุคคลใดได้ไปซึ่งอสังหาริมทรัพย์ และเอาเงินราคาค่าซื้อใช้ให้รับจำนองอสังหาริมทรัพย์นั้นเสร็จไป	139
2.1 เหตุผลของการรับช่วงสิทธิ	139
2.2 ตัวอย่างในการรับช่วงสิทธิ	140
2.3 หลักเกณฑ์และปัญหาในการรับช่วงสิทธิ	141
3. บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่นหรือเพื่อผู้อื่นในอันที่จะต้องชำระหนี้ และมีส่วนได้เสียควยในการใช้หนี้	149
3.1 เหตุผลของการรับช่วงสิทธิ	149
3.2 ประเภทของการรับช่วงสิทธิ	149
<u>กรณีแรก</u> บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่นแล้วใช้หนี้ให้เจ้าหนี้ไป	149
<u>กรณีที่สอง</u> บุคคลผู้มีความผูกพันเพื่อผู้อื่นและได้ใช้หนี้ให้ไป	153
3.3 ตัวอย่างการรับช่วงสิทธิ	154
3.4 ผลของการรับช่วงสิทธิ	157
3.5 ปัญหาในการรับช่วงสิทธิ	158

	๒
	หน้า
4. การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 230	174
1. ความเบื้องต้น	174
2. หลักเกณฑ์การรับช่วงสิทธิ	174
3. ตัวอย่างการรับช่วงสิทธิ	175
4. หลักเกณฑ์การรับช่วงสิทธิตามมาตรา 230 วรรคสอง ...	176
5. ข้อแตกต่างระหว่างการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 230 และ 229	181
6. ปัญหาในการรับช่วงสิทธิตามมาตรา 230	183
5. หลักเกณฑ์และปัญหากฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่ว่าด้วยรับช่วงสิทธิ ตามมาตรา 228, 231 และ 232 (ช่วงทรัพย์)	184
ความเบื้องต้น	184
ความหมายและลักษณะทั่วไปของช่วงทรัพย์	184
ทฤษฎีช่วงทรัพย์	186
ช่วงทรัพย์ตามมาตรา 228	186
ช่วงทรัพย์ตามมาตรา 231 และ 232	195
ข้อแตกต่างระหว่างการรับช่วงทรัพย์กับการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้	197
ข้อแตกต่างระหว่างการรับช่วงทรัพย์และการรับช่วงสิทธิ	198
6. บทสรุปและเสนอแนะ	200
บรรณานุกรม	210
ประวัติผู้เขียน	215